

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. —, oglasi denarnih zavodov po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po L. 2. — Oglasi, naročniki in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

VIDOVĐAN

Bilo je na pomlad leta 1389. Turški sultan Murat je krenil z veliko vojsko nad Srbijo. V tistem času je vladal nad srbsko državo car Lazar. Srbi so se na mah zbrali okoli njega in on jih je povedel na Kosovo, kjer se je med obema vojskoma razvnela ene najkrvavejših bitk, kar se jih spominja svet. Sprva zmagovalni, so bili Srbi končno poraženi. V tej bitki so padli car Lazar in skoro vsi njegovi najboljši junaki in vitezi. Tudi turški sultan je izgubil življenje. Ali to ni nič spremenilo na stvari. Srbsko carstvo, ki ga je malo let poprej car Dušan povzdignil do velike sile, si je v moči, je po nesrečni bitki na Kosovem postalo plen divjih Turkov.

Bitka je trajala en sam dan. Ta dan je bil dan — 15. junija. V tistem času sta imeli obe cerkvi, rimska in pravoslavna, svoj skupni, julijanski koledar. Tako je bil v vseh krščanskih cerkvah, vzhodnih in zapadnih, dan 15. junija posvečen sv. Vidu. Danes pa slavijo pravoslavni sv. Vida 15. junija, katoličani pa 23. ali — po starem koledarju — tudi 15. junija. Bitka na Kosovem se je torej bila na dan sv. Vida — Vidovdan.

V zgodovini človeštva so bili dnevi, ki so pretresli svet in narode tako, da so tudi zgodovino samo zaokrenili na drugo pot. Ali nobeden takih dni se ni tako zarezal v dušo kakega naroda, kakor se je kosovski Vidovdan zarezal v srce in možgane vsega srbskega naroda. Spomin na ta usodni dan je prejel iz ust v usta, od očeta na sina, od ene generacije v drugo. Okoli njega so se spletale neizmerne legende in pesmi, ki so svojo lepoto nadkrijujejo vse, kar je ljudska duša ustvarila kjerkoli na svetu. Tako je šlo to iz leta v leto, iz stoletja v stoletje, vse do današnjega dne. Od kod toliko čar v tem imenu?

Pred vsem nosi to ime, Vidovdan, v sebi spomin na prošlost. Prošlost pred kosovsko nesrečo pa je pomenila: moč, slavo in veličino naroda in države. Ta prošlost se je sukala okoli vsega, kar je Srb imel, kar mu je v svetu povzdignilo glas in proslavilo njegovo ime. Pa je došel Vidovdan in vse to se mu zrušilo, propadlo, uničilo. Kar je narod z muko ustvaril v več stoletjih, je divji Turk v enem dnevu zmrnil in uničil. To je bil tisti usodni dan 15. junija 1389!

Ali ko je Srb pomisljal na tisto, kar je bilo, in na tisto, kar je izgubil, mu srce ni moglo ostati mirno. V njem se je upirala kri in je klicala po maščevanju proti surovemu zatiralcu in osvovitelcu. To razpoloženje je dvigalo v njem tudi pesem in mu budila vero, trdno vero, da srbski narod doživi še en Vidovdan. Vidovdan, ki mu povrne, kar je že imel nekdanj. In tako se je v usodnem imenu — Vidovdanu — stekla dvojna misel: na prošlost in na bodočnost, na tisto, kar je bilo, in na tisto, kar pride.

V polnih petih stoletjih ni ta vodilni plamen nikdar ugasnil — niti ne za trenutek. Ni ugasnil niti tedaj, ko je srbski narod po prvih neuspehih vstajah moral položiti orožje in se razbežati po planinah, izseljevati se na daleč in celo tudi preko mej svoje širne domovine. Pa tudi v času, ko je veliki praded današnjega jugoslovenskega kralja Karadjordje izvojeval nad Turki prvo odločilno zmago — niti tedaj ni ugasnila vodilna luč Vidovdana. Se bolj je razplamtela kakor ga govori narod: Se ni dovršeno veliko delo osvete.

Pa tudi v leto 1912, ko je bila na samem Kosovu maščevana poguba Lazarjeve vojske, ni ugasnila proroška luč, niti ni nič izgubila od svoje večstoletne sile. Nova doba je dala namreč Vidovdanu globokejši in širši pomen, ker je proučevanje korena srbskemu, hrvatskemu in slovenskemu plemenu našlo, ne le, da je vsem trem plemenom isti koren, marveč da so jim isti tudi sokli, ki dajejo njihovem steblu moč in lepoto. In pokazalo se je, da je to, kar se je ena veja z veličastno zarobilo pri Kumanovu za vedno rešila sponi stoletij — tuja sekira neprestano grozila drugim vejam istega stebila, da bi jih odtrgala in vrgla ob tla. To sekiro je trebalo izbiti iz rok Nemcev in Madžarov. Z eno besedo: trebalo je osvoboditi brate, ki so ječali v robstvu teh dveh narodov-zatiralcev!

V tem duhu je bil proslavljen Vidovdan leta trinajstega, prvega po veliki kosovski osveti. V tem duhu se je imel proslaviti Vidovdan tudi leta štirinajstega — ravno pred 10 leti. Ali tudi sovražniki niso spali. Potomec zlotinske rodbine Habsburgovcev, tisti nadvojvoda Fran Ferdinand, je hotel ravno na sam Vidovdan leta 1914 vstopiti triumfalno v glavno mesto Bosne posone, da pokaže Srbom, da drži on še vedno v rokah sekuro, ki naj se nekega dne spusti na glave Srbov, Hrvatov in Slovencev in jih jim odseka z enim mahom.

Od časa aneksijske Bosne in Hercegovine je ta nesrečen človek neprestano mahal in otepal s sabljo, kakor da ne more učakati, da ves naš rod na našem jugu iztrebi do kraja. Tako je storil tudi na dan 28. junija 1914. s svojim vhomod v Sarajevu. Ali ista visoka moč, ki je pred stoletjem potisnila Juditi v roke meč, da odseče glavo sovražniku Holofernu — ista moč je potisnila na sam Vidovdan mlademu Gavrilu Principu samokres, ki je zrušil Habsburgovca. To je zahtevala Previdnost, ki noče, da bi bili narodi sužnji!

De Stefani o gospodarskem in finančnem položaju v Italiji

RIM, 27. Predsednik Tittoni je otvoril sejo senata ob 16. uri. Po prečitani in odobritvi zapisnika zadnje seje je državni podtajnik v finančnem ministrstvu on. Lissia odgovoril sen. Sinibaldi na vprašanje, ali ne misli vlada znižati davek na poljedelske dohodke ali pa vsaj postopati pri pobiranju manj strogo. Državni podtajnik je rekel, da se je radi ogromnega dela in pitega števila uradnikov tuptam dogodilo, da je financa odmerila previsok davek; toda v takih slučajih so dobili uradi nalog, naj revidirajo prvotne postavke. Sen. Sinibaldi se je zadovoljil z odgovorom.

Nato je dal predsednik besedo finančnemu ministru De Stefaniju.

Finančna politika

De Stefani pravi uvodoma, da je poslanska zbornica že odobrila začasni proračun do 31. decembra 1924. Sedaj zahteva tudi od senata odobrenja. Čas med sklicanjem poslanske zbornice in koncem poslovne dobe je bil prekratek, da bi mogla parlamentarna komisija natančno proučiti proračun. Od 1. 1901 do 1. 1924. se je samo 6 finančnih poslovnih dob otvorilo s proračuni, ki so bili redno odobreni z zakonom. Zadnjič se je to zgodilo leta 1913-14. Državni proračun za l. 1925-26. in zaključitev tekočega poslovnega leta bosta predložena 1. januarja 1925, to je po preteku 12 let redno, da bo parlament lahko izvršil svojo nalogo.

Finančni minister je izvedel mnogo reform v državnem knjigovodstvu. Skrbel je v prvi vrsti za to, da preuredi dokumente v državnih računih tako, da bo imel vpogled v poslovanje lahko vsakdo. Na upravnem polju je gledal, da skriji kolikor mogoče finančno upravo. Odpravil je 5 generalnih ravnateljstev in 50 divizij; uradništvo pri osrednji upravi je skrčil za 500 ljudi.

Demografsko gibanje in brezposelnost. Medtem ko je med vojno in deloma tudi po vojni nazadovalo zbiranje kapitala v Italiji, medtem ko je bila njena notranja in mednarodna gospodarska organizacija globoko pretresena, medtem ko se italijanskim izselencem zapira dohod v najbolj bogate dežele, naraste italijansko prebivalstvo vsako leto za 440.000 ljudi; to narastanje odgovarja 12%. Italijanska zemlja postaja torej od dne do dne vedno bolj tesna za svoje sinove. Toda kljub temu izrednemu naraščanju prebivalstva brezposelnost pojema. L. 1922. je bilo v Italiji 299.000 brezposelnih, l. 1923. 246.000; letos je bilo brezposelnih januarja meseca 281.000, februarja 259.000, marca

Slovesna počastitev spomina posl. Matteottija po vsej Italiji

RIM, 27. Proslavitev spomina poslanca Matteottija je bila izpompatna. Varnostna oblastva so ukrenila vse potrebno, da se prepreči neredi. Strateške točke mesta so bile zasedene po vojaštvu. Policija je zaplenila proglase, v katerih se je pozivalo delavstvo, naj se vzdrži dela ves dan ter naj nosi cvetje na mesto, kjer je bil ugrabljen poslanec Matteotti. Kljub temu, da so bili shodi in sprevidi prepovedani, se je okoli 9.45 zbrala na mestu, kjer je bil ugrabljen Matteotti, precejšnja množica občinstva, ki je po 10. uri zelo narasla. Na tem mestu je bil postavljen križ, poleg katerega je romajoče ljudstvo polagalo cvetje. Že od sinoči so delavci, priprtoše ženske in otroci donasili cvetje. Pred križem se je ustavilo tudi mnogo gospodskih avtomobilov, iz katerih so odlične dame trosile cvetje.

Par minut pred 10. uro je prispela skupina socialističnih poslancev, ki so tudi prispeli soplek cvetic ter obstali globoko zamisljeni pred križem. Ker je nekdo izmed navzočih zavpil: »Živijo Matteotti! Dol z morilci!«, je eden izmed poslancev vzkliknil: »Ne vpijte, ampak poklekните!«

Okoli 11.30 je varnostna oblastva dalo razgati množico in postavilo vojaške kordone. Udruženje »Patria e Libertà« je poslalo opozicijskemu odboru sozlačno izjavo radi tragedije smrti poslanca Matteottija.

Ob 10. uri je bilo delo v tovarnah in vseh drugih podjetjih prekinjeno 10 minut. Prišlo ni do nikakega pomembnejšega incidenta.

Sozlaže avstrijskih socialistov radi umora posl. Matteottija

DUNAJ, 27. Skupina socialističnih poslancev v avstrijskem državnem zboru je poslala poslancu Turati-ju brozjavko, v kateri izraža svojo globoko žalost radi umora poslanca Matteottija ter svojo neomajno in bratsko solidarnost.

Francija odklonila direktna pogajanja z Nemčijo glede Micum

Vznenmirjenje v Berlinu

BERLIN, 27. Francoska vlada je odklonila predlog nemške vlade glede direktnih pogajanj o Micum. V nemškem tisku je vzbudila ta vest precejšnje vznenmirjenje. Listi govorijo o težkem razočaranju ter dostavljajo, da je Nemčija namerala finansirati bodoče davjate premožga z 200 milijoni mark v zlatu, ki bi jih po Dawesovem poročilu morala preskrbeti nemške železnice v l. 1924-25.

»Vossische Zeitung«, »Berliner Tagblatt« in »Börsen Zeitung« naglašajo, da je obnašanje francoske vlade napravilo v nemških političnih in gospodarskih krogih zelo mučen vtis. Omenjeni listi pravijo

218.000 in aprila 177.000 delavcev. Ti podatki so torej zelo tolažljivi; še posebno, ako pomislimo, da je bilo v preteklem letu na Angleškem, ki je tako bogata država 1.284.000 delavcev brez dela.

Gospodarstvo in finance

Italija preživlja gospodarsko krizo, ki jo preživljajo pač tudi vse države, katere so se udeležile svetovne vojne. Gospodarstvo se je jelo polagoma dvigati, ker se vrača v deželo mir, ki veliko pripomore k zmanjšanju rizika pri zasebnih podjetjih. Ni res, da se številni majhni posestev krči, ampak res je ravno nasprotno. Tudi industrija ne zaostaja za poljedelstvom. V teku prvih 5 mesecev je bilo investirano 1 milijarda in 979 milijonov. Število falimentov se od meseca do meseca krči, tako da se bo izenačilo s predvojnimi. Železniški promet je narasel tekom prvih 4 mesecev za 766.000 stotov. Promet v trgovskih pristaniščih je narasel za 3.000.000 registrskih ton. Izvoz narašča v večji meri kakor uvoz. V teku prvih 5 mesecev je narasel izvoz za 1.494 milijonov v primeri z izvozom v istih mesecih l. 1923, medtem ko je uvoz narasel le za 254 milijonov, tako da je razlika med izvozom in uvozom v istem času padla od 3171 na 1922 milijonov. Konsum neobhodno potrebnih (meso, olje, kruh, sladkor) in luksuznih živil (vino, tobak, pivo) prekaša za 1/4-1/3 predvojni konsum. Seveda to gospodarsko zboljšanje se bo postopno nadaljevalo le pod pogojem, da vlada v deželi socijalni red.

Nato je finančni minister na podlagi podatkov dokazoval, da ni res, da so davki pretirani. Pri tem je naštel vse davčne reforme, ki jih je izvedel, odkar je finančni minister.

Ravnovesje v državnem proračunu

Dne 30. junija se zaključilo poslovno leto 1923-24. s primanjkljajem, ki bo znašal 700-800 milijonov, ki pa odgovarja znižanju državnega dolga. Ko bi sedanja vlada ne izdala toliko za poravnavo vojne odškodnine, bi se to poslovno leto zaključilo s popolnim ravnovesjem. Ko je De Stefani prevzel finančne posle, je znašal primanjkljaj 3 milijarde 376 milijonov, ki ga je on skrčil na 2 milijardi 616 milijonov, kljub temu, da je proračun težil znesek 1 milijarde 750 milijonov, določen za poravnavo vojne odškodnine. Ako se bodo državne finance v tem koraku boljale, bo v poslovnem letu 1924-1925 mogoče odstraniti še primanjkljaj, ki presega znesek be-nečijskih oblikacij. Državni proračun 1925-26. pa bo 1. januarja 1925. predložen zbornici in senatu v popolnem ravnovesju.

dalje, da ni neutemeljen sum, da hočejo nekateri pariški krogi sabotirati Dawesov načrt. »Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da nudijo direktna pogajanja med obema vladama mnogo več izgledov za uspeh nego pa omejena kompetenca Micum in omejene finančne zmoglosti vest-falskih industrijalcev. Listi naglašajo, da je dala Nemčija zopet en dokaz o svoji dobri volji, ter dodajajo, da so bremenja, ki jih nalagajo nemški industrijalci pogodbe z Micum, neznoša, kar priznavajo tudi načelniki Micum sami.

»Deutsche Allgemeine Zeitung« trdi, da nemška vlada ni mogla bolje dokazati svoje dobre volje, nego jo je hotela dokazati s tem, da je bila pripravljena pomagati nemškim industrijalcem toliko glede jamstev za davjate kolikor glede njih finansiranja.

Nemškim socialistom se moči v Društvo narodov

BERLIN, 27. Socialistična skupina v državnem zboru je vložila na vlado interpelacijo, v kateri vprašuje, ali je vlada pripravljena zahtevati še pred 1. septembra 1924, naj se Nemčija sprejme v Društvo narodov.

Arrestacije dveh mednarodnih sleparjev

BERN, 27. Tu sta bila aretirana dva sleparja, pripadajoča k mednarodni zločinski družbi, ki ima svoj sedež v Antverpeni.

Rusija, Poljska in Vzhodna Prusija

MOSKVA, 27. Listi objavljajo uradno noto, s katero se vest, da je poljska vlada povodoma pogajanj v jeseni l. 1923. ob času dogodkov v Nemčiji, ki jih je izzval Kopp, izjavljala, da bi se sovjetska vlada ne upirala zasedbi Vzhodne Prusije s strani Poljske, proglasa za obrekovanje. Tako trditve se odločno dementira. Uradna nota omenja dalje članke sovjetske vlade iz meseca septembra 1923. ter naglašja, da tvorijo manifestacije poljskih vojaških krogov za zasedbo Vzhodne Prusije nevarnost za Zvezo sovjetskih republik. Po krivici — pravi nota dalje — se nam pripisuje, da bi bili privolili v to, kar smo smatrali in smatramo še vedno kot nevarno za naše interese. Tisti, ki skušajo blati-ti dobro ime sovjetske diplomacije, naj vedo, da bomo primorani javno povedati njih imena, ako ne prenehajo s svojo obrekovalno gonjo.

Egipčani proti Angležem

KAIRO, 27. Senat je sklenil protestno resolucijo proti postopanju Angležev v Sudanu.

Ljuba Jovanović na vidiku

Velik del radikalcev za koncentracijsko vlado - Pribečevićeva skupina prestopi v radikalno stranko?

BEOGRAD, 27. (Izv.) Danes dopoldne se je vršila seja ministrskega sveta, ki je trajala do 13.30. Na dnevnem redu je bila razprava o raznih vprašanjih, predvsem pa o notranjem vprašanju. Kabinet presoja položaj optimistično. Minister zunanjih poslov dr. Ninčić je poročal o incidentu na Uncu in o izidu preiskave, nakar se je resno govorilo o razpustu »Orjuna«. Proti temu pa so odločno nastopili samostojni demokrati, njim na čelu Pribečević. Radi tega ni bil sprejet nikak pozitiven sklep.

Kljub odgoditvi narodne skupštine vlada v prostori narodne skupštine precej živahno življenje. Skoro vsak dan se zbirajo na seje vladne kakor tudi opozicijske skupine. V vladnih krogih računajo s skorajšnjim odhodom ministrskega predsednika Pašića na Bled kjer mu bo kralj — po mnenju vlade — poveril mandat za sestavo volilne vlade. Opozicija je seveda nasprotnega mnenja.

Kljub zanikanju s strani radikalnega kluba, trdijo zemljoradniki, da se bijeta v radikalni stranki 2 struji za premoč: na eni strani Nastas Petrović in Stanjić, na drugi pa Pašić. Ljuba Jovanović da je pripravljen prevzeti vodstvo stranke, toda le tedaj, ako se Pašić umakne. Zmerna struja v radikalni stranki je prepričana, da bi bile volitve škodljive; radi tega je za koncentracijsko vlado, ki naj bi jo sestavil Ljuba Jovanović. Zdi se, da ima ta moč v radikalnem klubu večino; toda kljub temu ne misli nastopiti proti Pašiću.

Iz zemljoradniških krogov poročajo, da namerava Pribečević s svojimi poslanci prestopiti v radikalni klub in sicer vsled

tega, ker je imelo Davidovičeve potovanja po Dalmaciji in Primorju velik uspeh. Davidović se povrne s potovanja v nedeljo; po njegovem povratku bo imel opozicijski blok plenarno sejo.

Zaključitev jugoslovensko-madžarskih pogajanj

BEOGRAD, 27. (Izv.) Danes popoldne se je vršila zadnja seja jugoslovenskih in madžarskih delegatov. Na seji je bilo podpisanih 6 dogovorov med Jugoslavijo in Madžarsko. Za Jugoslavijo je podpisal pravosodni minister Perić, za Madžarsko pa delegat Wodiamer.

Italijansko-jugoslovenska trgovinska pogajanja zopet na mrtvi točki

BEOGRAD, 27. (Izv.) Trgovinska pogajanja med Italijo in Jugoslavijo se še niso nadaljevala, ker so italijanske zahteve prevelike. Bati se je, da se bodo pogajanja vsled teh zahtev odložila.

Ahmed Zoglu v Beogradu

BEOGRAD, 27. Ahmed Zoglu je prisel v Beograd. Bil je sprejet v avdijenci od Pašića. Velik del albanskih beguncev je dospelo v Sarajevo, kjer so se iz strahu naselili.

Jugoslovenski kralj odpotuje v Pariz avgusta meseca

Beograjska »Pravda« poroča, da je obisk jugoslov. kralja v Parizu odložen na mesec avgust. Minister vnanih zadev dr. Ninčić bo odpotoval po konferenci Male antante, ki se vrši okoli 12. julija v Pragi, v Pariz, da uredi vprašanje kraljevega obiska.

Polom dunajske Depozitne banke. - Ogromne pasive Depozitne banke.

DUNAJ, 27. V finančnih krogih in v slojih lastnikov hranilnih vlog je zavladala prava zbežnost in vznemirjenje. Pred bančnim poslopijem velebanke Splošne depozitne banke (Allgemeine Depositenbank) je bil večer strahovit naval vložnikov. Blagajne banke so bile zaprte. Proti večeru je bila potrjena vest, da je sodišče odobrilo predlog upravnega sveta Depozitne banke, da se zavod postavi pod poslovno nadzorstvo. V nadzorstvo so pozvali ravnatelj Avstrijske kontrolne banke za industrijo in trgovino, zastopnik 5 velebanke in ravnatelj Trgovske akademije. V finančnih krogih zatrjujejo, da so napravile velebanke s sanacijsko akcijo za Depozitno banko ogromne dobičke in da so banko klientelo na nedejen način izrabili v svoje lastne spekulacije. Med vložniki in klienti Depozitne banke vlada veliko nezadovoljstvo in ogorčenje nad postopanjem petih dunajskih velebanke, ki so prevzele sanacijo Depozitne banke.

Palaca Depozitne banke je že več dni zastražena z močnim policijskim kordonom. Pred poslopje prihajajo vse dopolne številni avtomobili, ki vozijo zastopnike oškodovanih tvrdk in vložnikov. Vlada pravi naval. Nekateri zatrjujejo, da je bilanca Depozitne banke mnogo slabša, kakor so n. pr. prvotno računali. Banka izkazuje sedaj nenadoma ogromne menične obveznosti. Ugotovili so baje tudi, da banka ni vodila pravilno bančnih knjig. Sploh nastaja iz poloma te banke pravi bančni in finančni skandal. Listi objavljajo med drugim, da je samo glavna menjalnica Depozitne banke na Schwarzenbergovem trgu izgubila povodom znanih spekulacij s francoskim frankom nad 40 milijard. Neodvisno časopise, osobito socialistično, napada bivšega predsednika depozitne banke Castiglioni, bivšega italijanskega polkovnika, ki je prisel po končani vojni kot član medzavezniske misije na Dunaj ter na široko začel z raznimi valutnimi transakcijami. Castiglioni da si je pridobil s pomočjo te banke milijardo premoženje. Uvedel je enostavno praktično transakcijo. Pri raznih trgovskih spekulacijah da je delal na račun banke, toda tako, da je banka vedno le krila eventualne izgube, eventualne dobičke pa je predsednik Castiglioni lepo spravil v svoj žep. Tako si je baje Castiglioni samo pri spekulacijah s špiritom pridobil na račun banke več milijard, oškodoval pa je banko pri teh spekulacijah za približno 800 milijard, ker je morala kriti razne izgube.

Premoženje banke cenijo na več sto milijard. Samo mobilije banke reprezentirajo vrednost nad 100 milijard. Nepremičnine in poslopja cenijo na 25 milijard. Likvidacijsko maso tržske podružnice cenijo na 10 milijonov italijanskih lir.

Pri gospodarskonadzorni policiji je bila v sredo vložena ovađa proti petim dunajskim velebankam, ki so svoječasnno prevzele sanacijo Depozitne banke. Ovađa temelji na tem, da so banke izrabile položaj Depozitne banke v svoje namene in spekulacije in da so moralno bile odgovorne za nadaljno poslovanje banke. Moralno so tudi odgovorne za to, da so vsled njih postopanja vložniki in klienti izgubili zaupanje do zavoda.

Delcužna zveza med Francijo, Anglijo in Belgijo.

PARIZ, 27. Izjava ministrskega predsednika Herriota, ki jo je podal »Indpendence Belge«, je vzbudila v londonskih diplomatskih krogih precejšnje vznemirjenje in nepovoljno kritiko. V odsotnosti MacDonalda, ki se sedaj nahaja v Glasgowu, je po poročilu »Matina« »Forreign Office« izdal dementi, v katerem skuša zabrisati dalekosežni pomen Herriotove izjave v belgijskem listu, da se ustvari defenzivna zveza med Francijo, Anglijo in Belgijo. »Forreign Office« pravi med drugim tudi, da gre tu za pomoč v interpretaciji.

Naročajte in širite „EDINOST“

DNEVNE VESTI

Jugoslovensko-Italijanski Incident pri Rakeku

Tudi ob tem nesrečnem dogodku se ponavlja zgodovina v dveh smereh. Jugoslovenska vlada se je tudi ob tem obmejnem incidentu držala tiste korektnosti, ki je dolžnost v meddržavnih odnosih. Čim je doznala za ta dogodek, je izrekla svoje obžalovanje in odredila strogo preiskavo ter je v ta namen poslala iz Beograda posebnega funkcionarja. Pa tudi jugoslovenski tisk obžaluje ta dogodek, čeprav se — in to je menda v naravi stvari — njegova ugotovitev o postanku incidenta gibljejo v drugačni in po našem mnenju pravilnejši smeri, nego vidimo na naši strani. Ne kaže s prstom na nikogar kot krivca na dogodku, obenem pa odklanja seveda poizkuse italijanskega tiska, da bi krivdo zvalil na jugoslovensko stran še prej, nego je preiskava ugotovila vzroke incidenta in pa storilce.

V tem postopanju italijanskega tiska ob obmejnem incidentu na Rakeku je tista druga smer, v kateri se ponavlja zgodovina. Ta tisk noče čakati, da preiskava ugotovi dejstva, marveč hoče prehiteti preiskavo in izreka preko nje obtožbo na jugoslovensko stran. Kakor vedno prvič tudi to po tržaški «Piccolo» v nepravilnem postopanju. Dasi prav gotovo ne ve nič zanesljivega in pozitivnega, kako je prišlo do tega incidenta, je zanj gotova stvar, da so orjunaši, slovenski nacionalisti, napadli italijanske finančne stražnike. Svoj opis v najbolj kričavih barvah opremlja z različnimi podrobnostmi, kolikor mu jih je dala na razpolago njegova — bujna fantazija. Vsaka njegova podrobnost je zanj seveda ugotovljeno dejstvo.

Mi se postavljamo na drugačno in gotovo pravilnejše stališče. Ne obtožujemo nikogar in ne branimo nikogar, dokler ne bode stvari ugotovljene na zanesljiv način. Ta razlika med našim in «Piccolo»vim postopanjem ima svojo razlago v tem, da mi želimo, da bi se duhovi ne razburjali in da ne bi dogodek pri Rakeku poostрил razpoloženja na tej in oni strani. «Piccolo» pa je ta dogodek dobrodošel, da more razburjati in hujskati italijansko javnost, kar gotovo ni v duhu prijateljskega sporazuma med Italijo in Jugoslavijo! Zato je večerjšnja vest iz Beograda, da smatra jugoslovenski minister za zunanje stvari incident pri Rakeku kot poravnani, največje zadoščenje. Čigar krivda bo ugotovljena, naj ga zadenejo posledice. Objektivna preiskava in kazni tistemu, ki jo je zaslužil. To zahteva tudi normalizacija mednarodnih odnosov, katere potreba se ravno te dni toliko naglaša tudi za notranje življenje v Italiji. Povsem upravičeno. Kajti tudi pri nas je od normalizacije notranjih razmer v posebni meri odvisna tudi normalizacija odnosov s sosedstvom.

Dragocena priznanja

V svojem opisovanju incidenta pri Rakeku pravi «Piccolo», da orjunaši v Sloveniji pridobivajo svoje moštvo iz vrst najbolj razgretih mladih nacionalistov, a med temi da je mnogo ubežnikov iz Jul. Krajine. Na to piše dobesedno: «Nekateri med temi poslednjimi so bili v resnici žrtve neodpuštnih naših zmot prvih časov! V večini slučajev pa so to namišljeni mučeniki slovenskega iredentizma in kot taki zagrizeni podžigalci agitacije med tovaršiji.» «Piccolo» priznava torej, da so na italijanski strani zagrešili zmot. To je dragoceno priznanje. Sedaj vidi tudi «Piccolo», kaka «zmota» je bila — na katero smo mi neprestano opozarjali — ko so našim ljudem, domaćinom, sinovom te zemlje, vedno kričali: ande a Lubiana! da so jih končno s svojim postopanjem res preganili tja! Sedanje priznanje te «zmote» vsebuje implicitno tudi priznanje, da je srd teh pregnancev opravičen! Na trnu ne rastejo slastna jabolka.

Orjunaši uživajo — pripoveduje «Piccolo» dalje — simpatije med mladimi ljudmi, ubežniki iz Juliske Krajine in med vsemi tistimi, ki se bojijo pojavov komunizma. Velika večina prebivalstva pa da le trpi orjunaše, ker se jih boji, ker se ti «ne šalijo». To da je dokazal dogodek v Trbovljah. Tu je napisal «Piccolo» drugo priznanje, ko pravi: «Šli so v glavno gnezdo slovenskih komunistov. Napadeni so bili s strelji, izgubili so tri svoje glavarje, toda niso se razkropili, stisnili so se marveč okolo svojih preluknjanih in okrvavljenih zastav, reagirali so z nezaljšano silo, pobrali svoje padle in ranjence!» «Piccolo» priznava torej, da so bili v Trbovljah orjunaši tisti, ki so bili napadeni s strelji in bombami.

Pa še eno priznanje, ki ga moramo posebno poudariti, je napisal «Piccolo». Izrecno naglašja, da se glasilo orjunašev razlikuje od vsega drugega slovenskega tiska v tem, da vodi sistematično žaljivo kampanjo proti Italiji.

«Piccolo» priznava torej, da slovenski tisk ne vodi «sistematične in žaljive kampanje» proti Italiji! To priznanje je treba dobro za beležiti za bodoče potrebe. Če pa pravi tržaško glasilo, da srditost orjunaškega glasila nima primere v nobenem italijanskem glasilu glede Jugoslavije, ga opozarjamo tu samo na «porcare» v italijanski zbornici in pa na dejstvo, da je to nezaljšano žaljenje Jugoslavije in jugoslovenskega naroda prišlo iz ust moža, ki ga je slavilo do danes skoro vse italijansko časopisje in ki prapada stranki, ki ji je tolažba blizu ves italijanski tisk! Gospodje pri «Piccolo» naj bi malo pogledali pred lastno hišo, predno metajo poglede na tuje pragove.

Počastitev spomina posl. Matteottija

Tudi v našem mestu je delavstvo na slovesen način proslavilo spomin poslance Matteottija. Sledeč navodilom Zvezne delavske zbornice so delavci točno ob 10. uri prekinili delo v tovarnah, ladjedelnicah in raznih drugih industrijskih in trgovskih podjetjih. Trgovine so bile od 10. do 10.10. večinoma zaprte; na vseh javnih trgih je bila prodaja ustavljena 10 minut. Tudi postrežno osebje v hotelih, gostilnah in kavarnah je prekinilo službo. Promet na tramvajskih progah je bil ustavljen

dve minuti. Povsod je delo počivalo 10 minut. Mornarji na parnikih, delavci in delavke v pristanišču, trgovski nameščenci in obrtniki, vse je hotelo izkazati čast spominu moža, ki je žrtvoval svoje življenje za svojo idejo. So to mirno in resno manifestacijo je pa delavstvo tudi dalo duška svojemu ogorčenju in zgražanju nad barbarskim zločinom, ki je tako silno presunil vso italijansko javnost.

Velika podjetja so bila močno zastražena. Žalne manifestacije ni motil nikak incident.

Promocija. Dne 7. t. m. je bil na ljubljanski univerzi promoviran z veliko pohvalo za doktor. filozofije g. Ivo Pertot s Kontovela. Cestitamoi!

SLOVENSKA ZASEBNA SOLA PRI SV. JAKOBU V TRSTU javlja, da so danes, v soboto in jutri, v nedeljo od 9.—12. in od 2.—6. razstavljene risbe ter deška in deklška ročna dela gojencev te šole. Stariše in prijatelje mladine, vabimo, da si ogledajo to zanimivo razstavo.

Pozdravi vojakov. Slov. fantje, kr. stražniki v Mondoni, pošiljajo sorodnikom, prijateljem, znancem fantom in dekletom najlepše pozdrave v domovino: Vidič Fr. iz Ročinja, Andrejanič Fr. iz Podgorja v Istri, Kralj Ant. iz Morskega, Pečar Fr. iz Prešnice, Cernigoj St. iz Skrilj, Bajc K. iz Skrilj, Mahnič A. iz Povirja, Sosič L. iz Ronka, Vodopivec A. iz Tabra, Budihna V. iz Zalošč, Koruza V. iz Garji Makuc J. iz Podmeke, Orel L. iz Sepulj, Orel A. iz Sepulj, Batačelj A. iz Kamnja, Pavlič J. od Sv. Antona, Križaj P. iz Kamnja, Ambrožič E. iz Vrem, Cernolori Iv. iz Pule, Milič B. iz Koludrovice.

Solska razstava v Škedenju. Škedenjska slovenska ljudska šola priredi razstavo ročnih del in risarskih izdelkov, ki bo odprta v nedeljo (29. t. m.) ter naslednje dni od 10. do 12. junij in od 4. do 6. popoldne. Vstop vsakomur prost.

Iz tržaškega življenja

Truplo utopljenca v morju. Včeraj popoldne je neki mornar zapazil v bližini pomola «Bersaglieri» v vodi človeško truplo. Mož je s pomočjo nekaterih tovarišev zavlekel truplo k bregu ter ga spravil na pomol. Utopljenec je bil očitno več dni v vodi, kajti truplo je bilo zelo razpadlo. Neznane je 40—50-leten mož, ima črno brado in je oblečen v sivo platneno obleko. Pri njem niso našli nikakih dokumentov, da bi bilo mogoče dognati njegovo isto vnetost.

Na lice mesta je bila poklicana sodna komisija, vendar pa ni bilo mogoče dognati, ali gre za samomor, ali za nesrečo.

Po oblastvenem izvidu je bilo truplo prepeljano v mrtvašnico mestne bolnišnice.

Utopiti se je hotel. Včeraj popoldne okoli 14. ure je s pomola «Audace» skočil v morje 44-letni tramvajski uslužbenec Kazimir Loigo, doma iz kraja Latisana v Furlaniji. Mož se je že potapljaj, vendar pa so ga nekateri mornarji še pravočasno potegnili iz vode. Na lice mesta je bil poklican zdravnik rešilne postaje, ki je podal življenja sitemu možu prvo pomoč. Ker je bilo njegovo stanje precej resno, ga je dal nato prepeljati v mestno bolnišnico.

Mož ni mogel govoriti in ker tudi ni imel pr sebi nikakega pisma, ni znano, kaj ga je prignalo do obupnega koraka.

Se eden, ki je iskal smrt v hladnih valovih. Številni šetanci, ki so se sinoči okoli 19. ure sprehajali na pomolu «Audace», so prisostvovali nenavadnemu in obenem precej pretresljivemu prizoru. Neki mladenič, ki je stal nekaj časa vidno razburjen na koncu pomola, je nenadoma skočil v vodo. Med ljudmi, ki so zapazili obupni čin mladeniča, je bil mlad pomorski podčastnik. Videl, da je mladenič v nevarnost, je ta brez pomislekoma skočil v vodo na pomoč mladeniču. Čeprav je bil oblečen, je bil kmalu pri njemu ter ga skušal privleči k bregu. Toda mladenič se je v smrtnem strahu z vso močjo oklenil rešilca, tako da ta ni mogel več plavati; radi tega sta se oba začela potapljati. K sreči pa so tedaj prihiteli s čolnom na pomoč nekateri mornarji ter rešili mladeniča in podčastnika iz nevarne kopeli.

Kmalu potem je prihitel na lice mesta zdravnik rešilne postaje, ki je podal mladeniču, ki se je pošteno napil slane vode, prvo pomoč. Podčastnik se je bil med časom že opomogel ter se sam podal na ladjo, kjer je vkrcan. — V mestni bolnišnici, kamor je bil prepeljan, se je mladenič, ki je iskal smrt v hladnih valovih, izkazal za 25-letnega poštnega uslužbenca Guida Pastore, stanujočega v ulici Piccola Fornace št. 9. Ni pa hotel povedati, zakaj si je hotel vzeti življenje.

Aretacija. Ker je osumljen, da je ukradla zasebnici Mariji Mella, stanujoči v ul. Istria št. 72, večjo množino kuhinjske posode, je bila aretirana zasebnica Albina Posar, poročena Giugovatz, stanujoča v Rocolu-Molino a vento št. 109. Zena je soproga bivšega pajdaša roparja Collariga Andreja Giugovatz, ki ga še vedno zasleduje policija.

Sport

S. D. A. - «Hazen». Članice tega odseka se snidejo jutri ob 6.45 pred postajo openskega tramvaja, odkoder se podajo na Opčine. - Nač.

Sportno društvo «Adria».

Po daljšem odmoru v prirejanju kolesarskih dirk, se je SDA odločilo prirediti na jutrišnji dan 45-kilometrsko vzpodbujevalno dirko na progi: Opčine, Storje, Divača, Opčine.

Pričetek dirke je določen za 9. uro jutraj in se morajo dirkači predstaviti starterju pol ure pred pričetkom dirke. Sploh se pa morajo dirkači vesti po sledečem poslovniku dirke:

- 1) Dirkači smejo biti oboje spol, ki je član SDA;
- 2) vsi dirkači, katerim je odbor priznal, da so zadostili pogojem, stavljenim od odbora SDA, se postavijo točno ob 9. uri jutraj pod vodstvom starterja na določeno mesto za odhod;
- 3) start bo postavljen na cesti z Opčin proti Sežani (zbirališče gostilna Fabčić); 4) proga je sledeča: Opčine, Sežana, Storje, Gaberik, Divača, Povir, Sežana, Opčine; 5) cilj dirke bo istotam, kjer bo dano znamenje za odhod; 6) vsak dirkač mora podati na Gaberiku nadzorniku dirke kontrolni listek, ki ga odbor izroči dirkaču pred odhodom; 7) krajinje gorinavedene proge je prepovedano; 8) prepovedana je kakršnakoli alenacija; 9) menjava kolesa je dovoljena; 10) maksimalni čas je določen na 20 minut po prvodostnem; 11) vpisnina k dirki znaša L 3 in poleg L 1 za številko, kateri zadnji znesek se povrne pri vrnitvi številke; 12) slučajne reklamacije mora dirkač uložiti pisмено jutri najkasneje 30 minut po prvodostnem; 13) dirkač, ki se pregreši proti navedenemu poslovniku dirke, je deklavificiran; 14) sklep juri je neovržit; 15) društvo ne odgovarja za morebitne poškodbe dirkača, kolesa ali tuje osebe ali imetja.

Odbor bo vzel v pretres vsa ona vpisovanja dirkačev po že določenem roku, ki se vsled razloga niso mogli še vpisati.

Darila so sledeča: Velika srebrna pozlačena svetinja, velika srebrna svetinja, mala srebrna, velika bronasta, mala bronasta svetinja.

Odbor.

Vesti z Goriškega

Tolmin. (Izpiti na kr. učiteljsku v Tolminu). Pismeni izpiti za vse spodaj navedene izpite pričnejo v torek, 1. julija 1924. v prostorih tukajšnjega zavoda. Izpiti so sledeči: a) spremeni izpiti za prvi razred nižje stopnje (pričetek ob 9. uri); b) spremeni izpiti za prvi razred višje stopnje (pričetek ob 9. uri); c) ponovljalni izpiti zrelosti (po prejšnjem načinu) za one kandidate, ki so polagali zrelostni izpit v prvem ali drugem izpitnem zasedanju šolskega leta 1922-23 (pričetek ob 8. uri); d) splošnostni izpiti za privatiste v posamezne razrede (pričetek ob 8. uri).

Izpitni red iz posameznih predmetov je kandidatoma na ogled na razglasilni deski tukajšnjega zavoda.

To in ono

Iz zgodovine New-Yorka.

Zgodovina New-Yorka je prav zanimiva. Ob skrajno severovzhodni strani new-yorskega predmestja Bronx teče reka Hutchinson River, ki je že nešteto krat igrala vlogo v zgodovini dežele; malokdo pa ve, kako je dobila reka svoje ime. Prvi ameriški naseljenci, ki so prispeli v New-York v 17. stoletju, so prispeli iz Anglije, odkoder so pribežali, ker so bili radi svojega verskega prepričanja izpostavljeni zasledovanju in preganjanju. Izkrkali so se v Ameriki in se nastanili bolj ob obrežnih krajih, ker si v notranjost dežele niso upali. Prva, ki se je naselila na današnjih newyorskkih tleh, je bila energična in junaska gospa Hutchinson in je tu ustanovila novo naselbino. Ustanovila je tudi poznejši Portsmouth in New-York. Končno se je za stalno naselila v distriktu, ki je sedaj znan pod imenom Rodman's Neck in kjer so prebivali Holandci, ki so dali kasneje reki, tekoči ob naselbini, ime Hutchinson River. Ime je ostalo do današnjega dne.

Junaska žena je umrla tragične smrti. V boju z rdečekožci je padla vsa njena družina in tudi sama je postala žrtev indijanskega napada. Vsekakor pa je reka Hutchinson igrala v bojih med Anglijo in Ameriko vlogo.

Borzna poročila.

Tuja valuta na tržaškem trgu.	
ogrsko kruno	0.0275 0.0325
avstrijske kruno	0.0817 0.0827
čehoslovaške kruno	68.30 68.60
dinarji	26.35 26.65
leji	9.75 10.25
marke	— —
dolarji	23. — 23.12
francoski franki	122.25 122.75
švicarski franki	409. — 412. —
angleški funti papirnati	190.05 100.35

Mali oglasi

2 PRIDNA pomočnika ter učenca poštenih starišev, ki imata veselje do sedlarske obrti, se iščeta. Robert Meršnik, sedlarski mojster, Il. Bistrica št. 124. 818

2 HISI na vlikem zemljišču, z vrtom, pri Proseku, se prodata. Cena ugodna. Pojasnila v Trstu, Ugo Foscolo 37, Marzan. 819

SLUGA za pension v Gradežu in sobarica se sprejmeta takoj. Potrebno poznanje jezikov. Trst, Via Imbriani 8, III. Mensa. 820

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.

Delniška glavnica Lit. 15.000.000.— popolnoma vplačana.

Glavni sedež: TRST, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača).

Podružnice: ABBAZIA — FIUME — MILANO — ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo

Jamči italijanske kredite v Jugoslaviji in jugoslovenske kredite v Italiji ter ekskomptira tozadevne akcepte.

Otvorja akreditivne za nakup blaga. Inkasira efekte in račune. Kupuje in prodaja dinarje in druge valute. Izvršuje nakazila v dinarjih na vseh trgih Jugoslavije.

Sprejema vlogo v Dinarjih ter jih obrestuje najbolje po dogovoru.

PODLISTEK

W. Collins:

BREZ IMENA

Roman.

V četrtak jutraj smo prejeli neko čudno pismo naslovljeno na gospodično Garth in pisano na papir s širokim žalnim robom. Pisec je bil tisti mož, ki nam je sledil pretečene spomlad na nekem izprehodu in se imenoje kapitan Wragge. Pod pretezo sožalja je hotel brzokone še enkrat nesramno izrabiti svojo zardnost do svoje uboge matere. Zvedel je, da so našo nesrečo po časopisih in izrazil svoje žalje tako, kakor da se je nahajal v najbolj zaupnih odnosih z nami. V pripisu vprašuje, očitno ne poznajoč naše sedanje razmere, ali je njegova navzočnost potrebna, ko se bo poroka prebrala. V njegov naslov za naslednja dva tedna je: «Birmingham, poste restante.» O tem vam nimam nič več poročati. Pismo in njegov pisec se mi zdita nevredna vsakega upoštevanja od Vaše in naše strani. Po zajtrku se je vrtil razgovor med Magdaleno in Frankom. Ko sem čez pol ure stopila v predvečer, sem slišala, kako je Magdalena glasno govorila, izrekala glasno Frankovo ime nato se je spustila v glasen jok. temu je sledil grozen smeh in krič, ki se je razlegal po hiši. Ko sem pritekla v sobo, se je Magdalena zvi-

jala v krič na divanu in Frank je stal tam, bulil v zidogred in preplašeno vanjo in si grizel nohte.

Ne da bi vedela, kaj se je pravzaprav zgodilo, me je popadla takšna jeza, da sem prišla Franka za rame in ga pahnila skozi dur. Zabilog, da vam moram o tem poročati, ker v svoje jezi name, bo brzokone dalje pripovedoval o mojem «neženskem obnašanju napram njemu», kot se je izrazil. Upam, da boste v tem slučaju izpričali, da nisem tega brez vzroka napravila.

Ko sem prepustila Magdaleno za trenotek gospodični Garth, se je kljubovalno vsedel na stolico v predvečer in vprašal z užaljenim obrazom: «Ali smem vprašati po vzroku tega nezaljšanege nasilja?»

«Ne», sem odgovorila, «vi boste brzokone sami bolje vedeli za vzrok in boste tako prijazni, da nas takoj zapustite.»

Sedel je dalje, si grizel nohte in se obotavljal.

«Kaj sem napravila, da postopate tako brezčutno z menoj?» je vprašal čez nekaj trenutkov.

«Ne morem se spuščati z vami v nikak prekanja», sem odgovorila, «samo to vas prosim, da nas pustite same. In če vztrajate pri tem, da bi še enkrat videli Magdaleno, tedaj grem po vašega očeta, da mi pomaga.»

Tedaj se je razsrdil.

«Nesramno ste postopali z menoj», je rekel

Krone, srebro, zlato, platina in zlat denar kupujem.

Plačam vedno več kot drugi.

Zlatarna ALBERT POVN

Trst, Via Mazzini 46. (25)

Darove za birmo

prodaja zlatarna

F. Buda Corso Garibaldi 35

po izrednih cenah 24

zajamčeno, velik prihranek